

Strnad obecný vyvádí mláďata obvykle dvakrát za rok, hnízdo si staví na zemi.

Foto Josef Hlásek

Strnad obecný – pták roku 2011

Známý strnad obecný (*Emberiza citrinella*), kterého Česká společnost ornitologická ve spolupráci s dalšími organizacemi vyhlásila Ptákem roku 2011, zaokrouhlil počet druhů, na něž se zaměřila jedna z nejoblíbenějších akcí na ochranu opeřenců a jimi osídleného prostředí, na dvacet.

Odhad, že v České republice hnízdilo v letech 2001–2003 asi 1,8–3,6 milionu párů strnada obecného, se nezdá být nikterak alarmující. Naopak, strnad tak patří mezi vůbec nejhojnější ptáky zemědělské krajiny. Ovšem uvedená absolutní čísla vypadají hned jinak, jestliže si vezmeme k ruce výsledky Jednotného programu sčítání ptáků. Při něm ornitologové již od roku 1982 pravidelně standardní metodikou zjišťují na určitých lokalitách početnost ptáků. Potvrzuje se, že početnost strnada obecného

se v uvedeném období v ČR snížila o 20 %. Slabou útěchou může být, že stavy těchto pěvců v západní Evropě poklesly za stejnou dobu přinejmenším o polovinu. Recept, jak strnady obecné v dnešní krajině udržet, je jednoduchý: pečovat o rozptýlenou zeleň, omezit na nejmenší možnou míru používání pesticidů, zejména na okrajích polí, či přikrmovat strnady v zimě odpadem z mlátiček a čističek obilí, obsahujícím především semena plevelů (zadinou), pšenici, ovšem nebo ovesnými vločkami.

Strnad obecný patří mezi pěvce nejen taxonomickým zařazením. Opakovaný jednoduchý zpěv se dá snadno zapamatovat a většina milovníků přírody jej určitě zná, i když ne všichni si jej spojí s opeřencem velikosti vrabce. Samečci strnada obecného vynikají citrónově zbarvenou hlavou a žlutou spodní částí těla. Jeden z populárních přepisů strnadiho zpěvu má na rozdíl od slovenštiny, němčiny či angličtiny do romantiky daleko a dokládá zemitost českých sedláků, kteří v něm slyšeli „kěž by si, sedláčku, chcíp“. Repertoár strnadů obecných studují ornitologové v různých částech Evropy již více než 30 let. Zatímco začátek melodie mají samečci vrozený a střídají v něm až čtyři typy počáteční fráze, závěrečnou část odposlouchávají mladí strnadi od ostatních samců. Zpěv

strnadů z různých oblastí se tak pochopitelně liší. Němečtí ornitologové G. Wonkeová a D. Wallschläger pomocí vícerozměrné statistické analýzy nedávno potvrdili, že dialekt strnadů charakterizuje pouze jediný prvek. Značení strnadů a využití soudobé záznamové techniky odhalilo, že samice dávají přednost partnerům zpívajícím místním dialektem. Protože v ČR zatím obdobný výzkum neproběhl, mohou čtenáři přispět k sestavení mapy strnadiích nářečí na našem území. Předpokládáme, že hranice mezi hlavními evropskými dialekty tohoto pozoruhodného pěvce by mohla procházet právě naším územím. Podrobnosti zájemci získají na www.birdlife.cz/strnad.html.

Kampaň Strnad obecný – pták roku 2011 spolufinancují Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správy národních parků České Švýcarsko a Podyjí, Správa CHKO Pálava, Ochrana fauny ČR, ORNIS Muzea Komenického Přerov, Zoologická zahrada Hodonín a Vojenské lesy a statky, s.p. Bohatě ilustrovanou brožuru s podrobnými informacemi o bionomii druhu mohou zájemci zdarma získat na adrese: Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5 – Smíchov, tel./fax 274 866 700, e-mail csor@birdlife.cz, <http://www.birdlife.cz>.

Jan Plesník